

Rapport avseende granskning av det systematiska brandskyddsarbetet

Svenljunga kommun

Innehåll

Sammanfattning	1
1. Inledning	3
2. Granskning	5
3. Sammanfattande bedömning	13
4. Iakttagelser, bedömning och rekommendationer	14

Sammanfattning

Deloitte har fått uppdraget av Svenljunga kommuns förtroendevalda revisorer att utföra en granskning av det systematiska brandskyddsarbetet.

Brandskyddet vid skolor och inom äldreomsorgen är komplext och dess ändamålsenlighet beror bland annat på personalens kompetens att handla rätt vid brand samt att det byggnadstekniska brandskyddet och de säkerhetstekniska anläggningarna är funktionsdugliga.

Granskningen syftade till att bedöma om Svenljunga kommuns interna ansvarsförhållanden och övriga organisatoriska och tekniska strukturer i det systematiska brandskyddsarbetet är tydligt och tillräckligt för ett ändamålsenligt brandskydd i kommunens lokaler.

Sammanfattningsvis konstaterar vi att kommunen har uppvisar stora brister i det systematiska brandskyddsarbetet.

Kommunstyrelsen behöver etablera en aktiv styrning och ledning av brandskyddsarbetet, vilken idag saknas. Det är därför önskvärt att kommunen upprättar en brandskyddspolicy och därtill hörande riktlinjer som gäller för hela kommunen. På så sätt kan varje enhet få kunskap om hur de skall arbeta inom sin verksamhet, samt att kommunstyrelsen har möjlighet att åstadkomma styrning, uppföljning och kontroll över det förebyggande brandskyddsarbetet.

Överlag bedöms det systematiska brandskyddsarbetet fungera på enhetsnivå, dock med både större och mindre noterade brister.

Vidare behöver kommunen säkerställa rätt kompetenser på alla ledningsnivåer samt relevant övningsgrad.

Detaljerade iakttagelser redovisas i en sammanställning i slutat av denna rapport.

Svar på revisionsfrågorna

Kommunstyrelsen bedöms inte ha en erforderlig intern kontroll över arbetet med systematiskt brandskydd.

Kommunstyrelsen bedöms heller inte säkerställa att verksamheternas brandskyddsarbete är ändamålsenligt.

Rekommendationer

Efter genomförd granskning rekommenderar vi kommunen följande:

- Utse en befattningshavare som har ett särskilt ansvar för att leda det *centrala arbetet* med systematiskt brandskyddsarbete på kommunledningsnivå.
- Utse *brandskyddsansvariga* på alla förvaltningar.
- Ta fram och fastställ aktuella gemensamma styrdokument, *brandskyddspolicy* och *riktlinjer*, för hur arbetet med systematiskt brandskydd inom kommunen ska bedrivas för att möjliggöra en ändamålsenlig ledning, styrning och uppföljning.

- Kartlägg samt skapa rutiner för uppföljning och kontroll av alla anställdas *brandskyddskunskaper* för att säkerställa att samtliga medarbetare har erforderlig kompetens för sina specifika roller.
- Fastställ enhetliga blanketter för *tillbud* och riktlinjer för hur dessa blanketter ska användas, exempelvis dokumentations- och rapporteringsrutiner etc., för att möjliggöra strukturerad uppföljning samt lärande.
- Skapa rutiner för uppföljning och analys av *olycksfall* och *tillbud*.
- Överväg att tillsätta *flera brandskyddsombud* på Mogaskolan då de endast har ett brandskyddsombud, som ännu inte kommit igång fullt ut. Skolenheten är så stor och har så många huskroppar att det bedöms vara svårt för ett ensamt brandskyddsombud att klara av sina åtaganden fullt ut.
- Säkerställ att de granskade enheterna åtgärdar de *brister* som konstaterats.
- Undersök övriga verksamheter och enheter i kommunen för att kartlägga deras eventuella *utvecklingsbehov*.
- Fastställ enhetliga rutiner inom kommunen gällande *vad* som skall kontrolleras och *hur* kontrollerna skall genomföras under egenkontrollerna, för att kunna säkerställa god kvalitet i egenkontrollerna.
- Överväg hur dokumentation av egenkontroller skulle kunna ske och lagras elektroniskt. Rapportering och dokumentation i datasystem skulle kunna möjliggöra effektiv och ändamålsenlig uppföljning av egenkontrollerna.
- Använd samma rollbenämningar som SÄRF avseende *brandskyddsansvariga* och *brandskyddskontrollanter*. Olika benämningar riskerar att skapa otydligheter avseende vad som förväntas i de olika rollerna inom kommunen.
- Säkerställ att alla verksamheter genomför utrymningsövningar för att kunna det fungera ändamålsenligt i händelse av brand.
- Säkerställ att de under granskningen noterade brister avseende det tekniska brandskyddet åtgärdas. Både fungerande branddörrar och ändamålsenliga utrymningsvägar är mycket viktiga komponenter i brandskyddet.

Göteborg, 2016-01-28
DELOITTE AB

Johan Osbeck
Certifierad kommunal revisor

Jonas Söderberg
Revisor

1. Inledning

Uppdrag och bakgrund

Deloitte har fått uppdraget av Svenljunga kommuns förtroendevalda revisorer att utföra en granskning av det systematiska brandskyddsarbetet.

Brandskyddet vid skolor och inom äldreomsorgen är komplext och dess ändamålsenlighet beror bland annat på personalens kompetens att handla rätt vid brand samt att det byggnadstekniska brandskyddet och de säkerhetstekniska anläggningarna är funktionsdugliga.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftade till att bedöma om Svenljunga kommuns interna ansvarsförhållanden och övriga organisatoriska och tekniska strukturer i det systematiska brandskyddsarbetet är tydligt och tillräckligt för ett ändamålsenligt brandskydd i kommunens lokaler.

Revisionsfrågor:

- Har kommunstyrelsen en erforderlig intern kontroll över arbetet med systematiskt brandskydd?
- Säkerställer kommunstyrelsen att verksamheternas brandskyddsarbete är ändamålsenligt?

I granskningen behandlades dessutom följande underliggande revisionsfrågor:

- Tar kommunstyrelsen sitt ansvar för ledning, uppföljning och kontroll av beredskapen och det systematiska brandskyddsarbetet på ett ändamålsenligt sätt?
- Är kommunens interna organisation och ansvarsförhållanden för brandskyddet ändamålsenlig och fungerar samarbetet mellan berörda interna parter?
- Fungerar det systematiska brandskyddsarbetet på de skolenheter och de vårdenheter som granskningen omfattar på ett ändamålsenligt och effektivt sätt?
- Har alla medarbetare relevant kompetens och tillräcklig grad av övning, för sina respektive roller, för att hantera en brand på rätt sätt?
- Hur fungerar det riskförebyggande arbetet och hur följs det upp?
- Förekommer tillbud och finns dessa registrerade?
- Vilka orsaks- och händelseanalyser liksom åtgärder görs baserat på förekommande tillbud?
- Hur agerar kommunen för god brandsäkerhet vid *trygghetsboende* och *eget boende* med hemtjänst?

Metod och revisionskriterier

Granskningen har utförts genom analys av kommunens dokumentation kopplat till området systematiskt brandskyddsarbete. Intervjuer har genomförts med rektor, brandskyddsombud för förskola, enhetschefer vid äldreboenden, säkerhetssamordnare, driftchef samt biträdande driftchef för fastighetsverksamheten.

Revisionskriterier i denna granskning var:

- Kommunens eventuella interna policys och riktlinjer avseende brandskyddsarbete
- Lagen om skydd mot olyckor, LSO (2003:778)
- Myndigheten för samhällsskydds utfärdade allmänna råd och kommentarer om systematiskt brandskyddsarbete (SRVFS 2004:3)
- Avtal mellan Svenljunga kommun och Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (SÄRF)

Granskningen har faktakontrollerats av kommunens tjänstemän.

Avgränsning

Två skolenheter och två äldreboenden har valts ut i samverkan med de förtroendevalda revisorerna. Vid dessa granskas både det organisatoriska brandskyddet och det tekniska brandskyddet.

De utvalda skolorna är Landboskolan och Mogaskolan medan de utvalda äldreboendena är Klockaregården samt Lysjölid.

Tabell 1. Granskade enheter, antal anställda och elever/ boende.

Granskade enheter	Antal anställda	Antal elever/ boende
Landboskolan	22	130
Mogaskolan	49	340
Klockaregården	34	72
Lysjölid	45	Ca 28

2. Granskning

Inledning

I detta kapitel beskrivs lagar och övriga dokument som ligger till grund för det systematiska brandskyddsarbetet i Svenljunga kommun.

Därefter redogörs för vad som framkommit i intervjuer med rektorer vid skolor samt enhetschefer vid äldreboenden.

Iakttagelser redovisas löpande.

Lagstiftning och regleringar kring systematiskt brandskyddsarbete

Kommunens systematiska brandskyddsarbete regleras framför allt i "Lag (2003:778) om skydd mot olyckor" och Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps allmänna råd och kommentarer (SRVFS 2004:3)

"En kommun skall ha ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet. I programmet skall anges målet för kommunens verksamhet samt de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser. I programmet skall också anges hur kommunens förebyggande verksamhet är ordnad och hur den planeras." (kap 3, § 3)

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap understryker vikten av ett systematiskt och kontinuerligt brandskyddsarbete. "Enstaka kontroller av hur utförda brandskyddsåtgärder fungerar ger inte besked om hur brandskyddet fungerar mellan kontrollerna. Ett gott brandskyddsarbete behöver därför bedrivas systematiskt och kontinuerligt och utgå från de brandrisker som finns." (SRVFS 2004:3). I detta brandskyddsarbete ingår att brandskyddet dokumenteras och uppdateras vid behov, att kunskaper om brandskyddet underhålls och utvecklas samt att brandskyddsansvarig har utsetts med särskilt ansvar för brandskydd och dokumentation.

Policyer, handlingsplaner och rutiner

Svenljunga kommun saknar en kommunövergripande *policy* för sitt systematiska brandskyddsarbete. Kommunen har heller inga aktuella *riktlinjer* för det systematiska brandskyddsarbetet.

Under granskningen har vi därför istället använt våra erfarenheter samt vanliga krav ur andra kommuners riktlinjer för systematiskt brandskyddsarbete, som kriterier. I tabell 2 nedan, används dessa vanligt förekommande aktiviteter avseende riktlinjer för systematiskt brandskyddsarbete.

Iakttagelser

- Kommunen saknar aktuella gemensamma styrdokument för hur arbetet med systematiskt brandskydd ska bedrivas, dvs. det finns varken *brandskyddspolicy* eller *riktlinjer för det systematiska brandskyddsarbetet*.
- Ingen uppföljning av anställdas brandskyddskunskaper genomförs från kommunledningens sida.
- Två olika blanketter för tillbud existerar hos enheterna och riktlinjer för hur blanketterna ska användas, dvs. exempelvis dokumentations- och rapporteringsrutiner etc., saknas.

Tabell 2. Granskade enheter, antal anställda och elever/ boende. Uppfyllandegrad av vanliga aktiviteter inom brandskyddsarbete.

Vanligt förekommande aktiviteter i kommuners riktlinjer avseende systematiskt brandskyddsarbete	Barn- och utbildningsnämnd		Socialnämnden	
	Landboskolan	Mogaskolan	Klockaregården	Lysjölid ¹
Anmälan av tillbud skall dokumenteras på blankett.	Uppfylls helt	Uppfylls helt	Uppfylls helt	ET ²
Brandskyddsombud informerar personal om tillbud via samverkanssystemet.	Uppfylls helt	Uppfylls helt	Uppfylls helt	Uppfylls helt
Varje skola/ enhet skall minst ha ett utbildat brandskyddsombud.	Uppfylls helt	Uppfylls helt	Uppfylls helt	Uppfylls helt
Brandskyddsombuden skall ha minst 8 timmar grundutbildning.	Uppfylls helt	Uppfylls helt	Uppfylls helt	Uppfylls delvis
Brandskyddsombuden skall ha årliga repetitioner och kontinuerlig information vart 3e år.	Uppfylls helt	Uppfylls helt	Uppfylls delvis	Uppfylls delvis
Brandskyddsombuden skall genomföra kontroller enligt uppgjord checklista.	Uppfylls delvis	Uppfylls ej	Uppfylls helt	Uppfylls ej
Brandskyddsombuden skall delta vid räddningstjänstens tillsyn.	Uppfylls helt	Går ej att utvärdera	Uppfylls ej	Uppfylls helt
All personal skall ha kontinuerlig brandutbildning innehållande praktik och teori.	Uppfylls delvis	Uppfylls ej	Uppfylls helt	Uppfylls helt
Uppföljning av personalens brandskyddskunskaper skall ske årligen.	Uppfylls ej	Uppfylls ej	Uppfylls helt	Uppfylls helt
Alla anställda på enheten skall minst en gång vart femte år erbjudas brandskyddsutbildning.	Uppfylls helt	Uppfylls ej	Uppfylls helt	Uppfylls helt
Utrymningsövningar ska, om möjligt, genomföras minst en gång vartannat år i alla verksamheter	Uppfylls helt	Uppfylls helt	Uppfylls helt	Uppfylls helt

¹ Utrymningsövningar kommer att ske årligen och är planerade till mars (det finns ej datum i nuläget) och därefter årligen i mars månad.

Brandskyddsutbildningar för brandskyddsombuden planeras till februari med årliga repetitioner förslagsvis under februari månad.

Brandskyddskontroller på enheten Lysjölid kommer att genomföras kvartalsvis.

² Ej Tillämpbart (ET), inga kända tillbud.

Intervjuer

Nedan följer sammanställningar av vad som framkom under intervjuer med rektorer samt enhetschefer vid äldreboenden. Respektive frågeområde, som följer granskningens underliggande revisionsfrågor, följs av våra iakttagelser.

Intervjuer med kommunens tjänstemän

Kommunstyrelsens ledning, uppföljning och kontroll av brandskyddsarbetet

Tillbuds- och olycksfallsrapporter dokumenteras hos enheterna och skickas till Lo-sam³. Lo-sam i sin tur skickar dokumenten vidare till C-sam⁴. Någon uppföljning eller analys av tillbud görs dock inte på kommunal nivå.

Enligt enheterna existerar inte riktlinjer från kommunen avseende hur enheterna ska arbeta med det systematiska brandskyddsarbetet. Därmed sker ingen uppföljning eller kontroll från kommunens sida.

Iakttagelser

- Intervjuerna bekräftar att riktlinjer för det systematiska brandskyddsarbetet, uppföljning och kontroll saknas på kommunal nivå.

Kommunens interna organisation och ansvarsförhållanden

Kommunledningen har tidigare haft en säkerhetssamordnare (motsv.), som del av sin tjänst hanterade frågor kring brandskydd. För ett par år sedan upphörde personens anställning i samband med att denne övergick till anställning inom Svenbo. Därefter har arbetet kring det systematiska brandskyddet mer eller mindre avstannat/ upphört från kommunledningsnivå. Vår granskning visade däremot att varje granskad enhet inom kommunen till många delar vidmakthållit och utvecklat sina egna system och rutiner för hur dessa frågor hanteras. Någon egentlig form för att bedriva det systematiska brandskyddsarbetet har i dagsläget inte påbörjats, från kommunledningens sida.

På de intervjuade skolorna/ enheterna finns minst ett brandskyddsombud vardera. Brandskyddsombudet är rektor alternativt chef på sin avdelning.

På Landboskolan och Mogaskolan finns ett *brandskyddsombud* per skola. Barn- och utbildningsförvaltningen har en nyligen utsett en rektor som ska ansvara för förvaltningens brandskyddsarbete, *brandskyddsansvarig*.

På Klockaregården finns två brandskyddsombud som ansvarar för olika avdelningar på boendet. Socialförvaltningen har ingen utsedd *brandskyddsansvarig* på förvaltningsnivå.

Enligt de intervjuade enheterna samt den tekniska sektionen finns inga svårigheter med att urskilja vem som ansvarar för ett visst område avseende det tekniska brandskyddet. Detta beror bl.a. på att ansvarsområdena är noga specificerade i hyreskontrakt och kända av parterna (Kommunen – Svenbo). Tekniska enheten ansvarar för att lokaler har rätt utrustning i form av bl.a. handbrandsläckare, brandposter, sprinkler samt utrymningslarm.

Iakttagelser

- Kommunen har inget fungerande systematiskt brandskyddsarbete på kommunledningsnivå och ingen särskilt utsedd befattningshavare som ansvarar för att leda det centrala arbetet.
- Någon uppföljning eller analys av tillbud görs inte på kommunal nivå.
- Socialförvaltningen har ingen utsedd *brandskyddsansvarig* på förvaltningsnivå.

³ Lo-sam = Lokal samverkansgrupp.

⁴ C-sam = Central samverkansgrupp.

- Verksamhetsansvariga på de intervjuade enheterna upplever att ansvarsfördelningen mellan enheterna och tekniska sektionen avseende det tekniska brandskydds-förebyggande arbetet är tydlig.
- Mogaskolan har endast ett brandskyddsombud, som ännu inte kommit igång fullt ut. Skolenheten är så stor och har så många huskroppar att det bedöms vara svårt för ett ensamt brandskyddsombud att klara av sina åtaganden fullt ut.

Effektivitet och ändamålsenlighet avseende de granskade enheternas SBA

Brandskyddsombuden på enheterna gör egenkontroller enligt egenkontrollslistan som finns i brandskyddspärmen med undantag för Mogaskolan som nyligen tillsatt en ansvarig, som ännu inte hunnit göra detta. Checklistornas utformning varierar, vilket beror antingen på att dokumenten som följs är av en äldre version eller att listan har anpassats utifrån verksamheten. Brandskyddsombuden kontrollerar bland annat följande;

- Dörrarna till utrymningsvägar är lätt öppningsbara utan nyckel eller annat redskap.
- Utrymningsvägarna inte är blockerade
- Utrymningsskyltar lyser i förekommande fall
- Handbrandsläckare finns på angiven plats och är funktionsdugliga och besiktigade
- Brandposter är funktionsdugliga och besiktigade
- Utrymningsvägar är ej blockerade
- Dörrar till rum med brandfarlig vätska/gas är stängda och märkta på vederbörligt sätt
- Inga blinkade lysrör förekommer

Med undantag för Mogaskolan så har samtliga granskade enheter genomfört regelbundna egenkontroller under 2015. Egenkontrollerna dokumenteras och vid eventuella brister noterades dessa och åtgärdas omgående alternativt meddelas till Svenbo varvid återkoppling sker då åtgärden är utförd.

Vart tredje år ska, enligt de intervjuade, en särskild tillsyn genomföras av räddningstjänsten. På dessa genomgångar görs en rundvandring i lokalerna för att säkerställa att inga brandrisker föreligger. Brandskyddsombud bör delta på dessa ronder. Endast Landboskolan anger att detta genomförts.

På Klockaregården tas brandskyddsfrågor upp på samverkansmötena minst en gång per år. På dessa möten diskuterar man kontinuerligt och följer upp hur brandskyddsarbetet kan förbättras.

På Lysjölid gjordes Brandsyn under oktober 2013 med stöd av SÄRF. Enheten har automatlarm och det finns sprinkler överallt i byggnaderna. Vid brandlarm ska en ur personalen från varje avdelning komma ner till brandcentralen. Förutom All personal får larm på sina telefoner. En ur personalen stannar kvar vid centralen och möter brandkåren. Svenbo testar brandlarmet en gång per månad. All personal får utbildning avseende brand var tredje år och varje år genomförs utbildning för alla vikarier i början av juni. För fyra år sedan genomfördes en brandövning där en avdelningarna rökfylldes och personalen fick öva att rädda figuranter.

lakttagelser

- De granskade enheterna bedöms, med undantag för vad som framkommer i tabell 2 ovan, i stort ha fungerande rutiner på plats avseende det systematiska brandskyddsarbetet, alternativt så är rutiner under uppförande. Här bedöms Mogaskolan ha ett större arbete kvar att göra jämfört med övriga granskade enheter.
- Enhetliga rutiner inom kommunen gällande vad som skall kontrolleras och hur kontrollerna skall genomföras under egenkontrollerna saknas.
- Egenkontrollerna dokumenteras i förekommande fall i brandskyddspärmarna för respektive enhet. Rapportering i datasystem skulle kunna möjliggöra effektiv och ändamålsenlig uppföljning av egenkontroller.
- Checklistorna för egenkontroll i brandskyddspärmarna är ej uppdaterade och, i vissa fall, ej verksamhetsanpassade.

Medarbetarnas utbildning, kompetens, övningsgrad och roller

Enligt avtal mellan Svenljunga kommun och Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (SÄRF) levereras alla utbildningsinsatser avseende systematiskt brandskydd inom kommunen av SÄRF⁵. Avtalets omfattning sammanfattas nedan:

- En grundutbildning på tre timmar skall genomföras av alla anställda vart tredje år. Utbildningen inkluderar teoretiskt grundkurs i brandskydd, information om släckutrustning, utrymningsteknik, praktiska övningar samt grunder i Systematiskt brandskyddsarbete (SBA).
- Vikarieutbildning genomförs vid två tillfällen per år.
- Utbildning för brandskyddsansvariga (för 40 personer)
- Utbildning för brandskyddskontrollanter (för 20 personer)
- Fullständig HLR-utbildning (max 12 personer)
- Fullständig D-HLR-utbildning (max 12 personer)

Avtalet sträcker sig till 2017-03-31 med möjlighet till 1 års förlängning. Kurserna avropas av kommunen vid behov via brandskyddsföreningens hemsida ⁶.

Har alla medarbetare relevant kompetens för att hantera en brand på rätt sätt?

Landboskolan

Brandskyddsombudet på skolan deltog senast 2014 i lämplig utbildning. För övrig personal saknas kartläggning kring utbildningsnivå eller repetitionstillfällen. Ett dokument med rutiner för SBA har av rektor upprättats 150914⁷. Rutinerna omfattar nedan punkter:

VAD SKA GÖRAS?	VEM ÄR ANSVARIG?	NÄR SKA DET GÖRAS?
Utrymningsövning med elever	rektor	minst en ggr/år
Utbildning i allmän brandkunskap och brandsläckutbildning för all personal	rektor	vart tredje år
Utbildning av brandskyddsansvariga och brandskyddsombud	rektor	vart femte år
Utbildning av personal som hanterar brandfarlig vara	rektor	vart femte år
Information till nyanställda om rutiner kring brandsäkerhet	brandskyddsombud	Vi början av nyanställning
Internkontroll av brandskydd	rektor/brandskyddsombud	2 ggr/år
SBA-kontroll av fastigheten	Svenbo	4 ggr/år
Flik 1-10 i brandskyddspärmen revideras	rektor	i augusti varje år

Mogaskolan

Brandskyddsombudet på skolan deltog i sin förra tjänst lämplig utbildning med repetition under våren 2015. För övrig personal genomfördes senaste brandskyddsutbildningen under 2006 vilket innebär att flera medarbetare som påbörjat sin anställning efter senaste utbildningstillfället inte har fått någon grundutbildning alls.

Klockaregården

Brandskyddsombudet har deltagit i lämplig utbildning med repetition vart tredje år där senaste repetitionen genomfördes Maj 2013. Övrig personal har utbildning vart tredje år där en särskild genomgång kring boendets brandsäkerhet genomförs årligen för sommarvikarier. Nyanställda

⁵ Avtal brandskyddsutbildning Svenljunga kommun, 2014-04-01—2017-03-31. Ver. 2014-02-17.

⁶ http://www.brandskyddsforeningen.se/regionala-foreningar/vast/utbildning_vast

⁷ Rutiner för SBA Landboskolan, Svenljunga kommun, 2015-09-14.

genomgår 3 h utbildning på den lokala brandstationen och deltar även i en genomgång på boendet i var brandposter, utrymningstavlor och liknande sitter.

Lysjölid

Alla anställda har utbildning i linje med vad som uppfattas som gällande riktlinjer. Se även sida 6, ovan.

Enhetschefen ansvarar för det systematiska brandskyddsarbetet. Dessutom finns ett brandskyddsombud per avdelning, totalt fem stycken.

I trygghetsboendet bor tio personer. Lions i Svenljunga har i omgångar delat ut brandvarnare till trygghetsboendena. (Det är upp till dem själva hur dessa brandvarnare används.)

Varje avdelning har en egen handlingsplan för utrymning.

lakttagelser

- Kommunen har ett avtal med SÄRF avseende alla utbildningsinsatser avseende systematiskt brandskydd inom kommunen som gäller till 2017-03-31.
- SÄRF använder rollbenämningarna *brandskyddsansvariga* och *brandskyddskontrollanter* i avtalet med kommunen, Kommunen benämner dessa roller *brandskyddsansvariga* och *brandskyddsombud*. Dessa olika benämningar riskerar att skapa otydligheter avseende vad som förväntas i de olika rollerna inom kommunen.
- Inom både de granskade skolenheterna saknas en fullständig kartläggning kring utbildningsnivå eller repetitionstillfällen för samtliga medarbetare.

Har alla medarbetare tillräcklig grad av övning för att hantera en brand på rätt sätt?

Landboskolan

Utrymningsövning sker minst en gång per år. 2015-09-14 upprättades ett dokument för rutiner vid brandutrymning⁸ som illustreras nedan:

- Då larmet ljuder, går klasserna ut ur byggnaden, omedelbart, enligt den utrymningsplan som finns.
- Personal på skolan ser till att fönster och dörrar till rum är stängda samt att toalettdörrar står öppna då de går ut ur byggnaden.
- Klasser och personal samlas på uppsamlingsplatsen, enligt den plan som finns.
- Varje klass står kvar tillsammans som grupp under hela tiden som utrymningen pågår.
- Ansvarig vuxen räknar in eleverna i klassen.
- Övrig personal rapporterar direkt till utrymningsansvarig.
- Utrymningsansvarig person bär gul väst och går runt och samlar in information från alla klasser.
- Utrymningsansvarig är kontaktperson till Räddningstjänstens personal då de kommer för att ge information om fortsatt eller avbruten brandutrymning.
- Då utrymningen avbryts går elever med ansvarig vuxen tillbaka till den lokal där de var före larmet.

Mogaskolan

Utrymningsövningar sker årligen där senaste utrymningsövning ägde rum september 2015.

Klockaregården

Övning sker några gånger per år med enbart personal. En tydlig rutin finns upprättad som anger att den medarbetare som påbörjar sitt arbetspass 06:45 ansvarar för att gå till brandtavlan. Senaste övningen utfördes med personal 2015-12-04. Utrymning av de boende har inte utförts, delvis beroende på att man vill undvika att stressa upp de boende, vilket en sådan övning skulle ha kunnat göra.

Tydliga rutiner vid brand finns för respektive avdelning inom Klockaregården.

⁸ Rutiner vid brandutrymning Landboskolan, Svenljunga kommun, 2015-09-14.

Lysjölid

Utrymningsövningar sker inte regelbundet. Se sida 6, ovan.

lakttagelser

- Alla medarbetare inom kommunen får erbjuds inte brandskyddsutbildning vart femte år och ett antal medarbetare har inte fått någon utbildning alls.
- Det finns inget system inom kommunen för att säkerställa att nyanställda genomgår den grundläggande brandskyddsutbildningen inom en viss period, efter anställningens början.
- Kartläggning över utbildningsnivåer inom kommunen saknas.
- Anställda på äldreboendena har inte utfört övningar som inkluderar att flytta de äldre i säkerhet. Särskild övning kan behövas för att säkerhetsställa utrymning av t.ex. rullstolsburna boende. Om de äldre ej bör störas kan övningar genomföras med endast de anställda.

Risikoförebyggande arbetet och uppföljning

Det förebyggande arbetet och uppföljningen på skolorna och äldreboendena består framför allt i de egenkontroller som genomförs. Eventuella fel eller brister åtgärdas omgående, antingen av verksamheten själv alternativt av de som är ansvariga för fastighetens underhåll. Mogaskolan hade vid tidpunkten för granskningen inte påbörjat sitt risikoförebyggande arbete.

Risikoförebyggande arbete utförs bl.a. genom att säkerställa att utrymningsvägarna är markerade med utrymningsskylt, att branddörrar går att stänga, att lysrör fungerar m.m. Detta kontrollerades vid vår granskning av brandskyddet. Under granskningen kontrollerades också vissa slumpvis utvalda brandposter för att säkerställa att dess vred var funktionella och därmed skulle fungera vid en eventuell brand. Vidare kontrollerades att handbrandsläckare var besiktigade under det senaste året.

Under de rundvandringar som gjordes noterades ett antal risker som sammanfattas nedan:

Samtliga enheter förebygger också risk genom de brandlarmsystem som är direktkopplade till larmcentralen (automatlarm).

När det finns information kring SBA och tillbud meddelas detta ofta på APT⁹ eller motsvarande. För en mindre enhet kan samtal ske mer spontant som en naturlig del i det dagliga arbetet.

All utrustning flyttas löpande undan så att utrymningsvägar är fria.

Inget brännbart material förvaras mot fasaderna.

Noterade brister

Vid granskningen genomfördes rundvandringar på enheterna och följande brister noterades:

- Landboskolan:
 - En av utrymningsvägarna inte markerad med utrymningsskylt
 - Två pulversläckare har enligt markering inte besiktigas sedan 2007
- Mogaskolan:
 - Fem branddörrar var bristfälliga och släppte inte från sitt magnetfäste i väggen
 - En branddörr hade nyckel som vridits om, varpå låskolven hindrade dörren från att stängas
 - Skylt saknas på brandpost
 - Rökdetektor verkar saknas i filmsalen/ aulan

⁹ APT - Arbetsplatsträff

- Klassrum saknar två, av varandra oberoende, nödutgångar
- Brandpost saknar markering för senaste besiktning

- Klockaregården
 - Fönster markerad som utrymningsväg på översta våningen saknar brandstege. Temporär ställning har installerats men vid fönstret bredvid som saknar utrymningsskylt och är placerat i rum med låst dörr
 - En branddörr släppte inte ur sitt magnetfäste, vi kontroll
 - Brandlarmsknapp på plan 3 togs bort under renovering men är ännu inte tillbakasatt

- Lysjölid
 - Inga noterade brister

lakttagelser

- Under granskningen har ett antal brister avseende det tekniska brandskyddet noterats. Ej fungerande branddörrar och brister avseende utrymningsvägar är allvarliga brister.

Orsaks- och händelseanalyser kopplade till förekommande tillbud

Vid tillbud, både brand och övriga, såsom exempelvis hot om våld, ska en blankett i pappersformat skickas till Losam som skickar den vidare till Csam, enligt de intervjuade. I dagsläget genomförs inte några orsaks- eller händelseanalyser på varken enhetsnivå, förvaltningsnivå eller kommunnivå. Därmed sker heller ingen återkoppling nedåt i kedjan.

Lysjölid

Inga brandtillbud har dokumenterats och rapporterats de senaste åren på enheten Lysjölid.

lakttagelser

- Kommunens rutiner för rapportering samt orsaks- och händelseanalyser över olycksfall och tillbud bedöms inte fungera.
- Åtgärder på enhetsnivå genomförs i den mån de bedöms befogade av verksamheten och är genomförbara.

3. Sammanfattande bedömning

I detta kapitel ges en samlad bild av våra iakttagelser avseende Svenljunga kommuns systematiska brandskyddsarbete.

Styrdokument

Kommunen saknar uppdaterade styrdokument för det systematiska brandskyddsarbetet, både på central nivå såväl som i delar av kommunen i övrigt.

För att kommunens enheter skall kunna arbeta systematiskt och kontinuerligt och utgå från de brandrisker som finns, bör en *policy* samt *riktlinjer* upprättas. Policyn bör bland annat klargöra vilken typ av utbildning som de olika rollerna inom det systematiska brandskyddsarbetet kräver samt rutiner för brandövningar.

Utbildning och övning

Brister på enhetsnivå avseende verksamheternas utbildnings- och övningsverksamhet har konstaterats. Den utbildning som skall genomföras av all personal vart femte år har i vissa fall uteblivit. Ett system bör utvecklas för att säkerställa att samtliga enheter verkligen får den utbildning de behöver. Detsamma gäller ny personal som i dagsläget skulle kunna arbeta flera år innan de får utbildning.

Utbildningsgraden avseende systematiskt brandskydd hos chefer på olika nivåer är bristfällig. När en chef saknar relevant utbildning är det svårt att ta ett ändamålsenligt ansvar för att aktivt leda, styra, följa upp och kontrollera processerna avseende systematiskt brandskydd.

Brister har konstaterats gällande brand- och utrymningsövningar, både inom barn- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen. De personer som ansvarar för brandskydd i respektive sektion behöver särskilt stöd och utbildning i hur brandövningar kan ske och anpassas till verksamheten för att säkerställa att brandövningar inte uteblir på grund av praktiska hinder.

Rutiner och struktur

Det krävs en rutin som omfattar alla nivåer inom kommunen för att säkerställa att samtlig personal, medarbetare och chefer, ska erhålla erforderlig utbildning. Det krävs också rutiner för att säkerställa väl fungerande och differentierade övnings- och utrymningsrutiner. Det är också önskvärt att en gemensam brandskyddspolicy upprättas för kommunen samt att förvaltningsspecifika riktlinjer för systematiskt brandskyddsarbete upprättas, för att skapa en ändamålsenlig struktur för kommunens arbete med SBA. Även rutiner för dokumentation och rapportering av tillbud behöver etableras.

Ledning och styrning

Granskningen har avslutningsvis visat att det inte finns en aktiv ledning, uppföljning och kontroll av brandskyddsarbetet på kommunledningsnivå och kommunen saknar även de strukturer och rutiner för att möjliggöra detta. Vi bedömer att det är mycket viktigt att skyndsamt prioritera detta utvecklingsarbete. En systematisk dokumentation av tillbud samt uppföljning av dessa är också önskvärd för att förebygga risker i så stor omfattning som möjligt.

4. Iakttagelser, bedömning och rekommendationer

I detta kapitel redovisas samtliga våra iakttagelser avseende Svenljunga kommuns systematiska brandskyddsarbete. Avslutningsvis görs en bedömning och rekommendationer lämnas.

Iakttagelser

- Kommunen saknar aktuella gemensamma styrdokument för hur arbetet med systematiskt brandskydd ska bedrivas, dvs. det finns varken *brandskyddspolicy* eller *riktlinjer för det systematiska brandskyddsarbetet*.
- Ingen uppföljning av anställdas brandskyddskunskaper genomförs från kommunledningens sida.
- Två olika blanketter för tillbud existerar hos enheterna och riktlinjer för hur blanketterna ska användas, dvs. exempelvis dokumentations- och rapporteringsrutiner etc., saknas.
- Kommunen har inget fungerande systematiskt brandskyddsarbete på kommunledningsnivå och ingen särskilt utsedd befattningshavare som ansvarar för att leda det centrala arbetet.
- Någon uppföljning eller analys av tillbud görs inte på kommunal nivå.
- Socialförvaltningen har ingen utsedd *brandskyddsansvarig* på förvaltningsnivå.
- Verksamhetsansvariga på de intervjuade enheterna upplever att ansvarsfördelningen mellan enheterna och tekniska sektionen avseende det tekniska brandskyddsforebyggande arbetet är tydlig.
- Mogaskolan har endast ett brandskyddsombud, som ännu inte kommit igång fullt ut. Skolenheten är så stor och har så många huskroppar att det bedöms vara svårt för ett ensamt brandskyddsombud att klara av sina åtaganden fullt ut.
- De granskade enheterna bedöms, dock med utvecklingsområden, i stort ha fungerande rutiner på plats avseende det systematiska brandskyddsarbetet, alternativt så är rutiner under uppförande. Här bedöms Mogaskolan ha ett större arbete kvar att göra jämfört med övriga granskade enheter.
- Enhetliga rutiner inom kommunen gällande vad som skall kontrolleras och hur kontrollerna skall genomföras under egenkontrollerna saknas.
- Egenkontrollerna dokumenteras i förekommande fall i brandskyddspärmarna för respektive enhet. Rapportering i datasystem skulle kunna möjliggöra effektiv och ändamålsenlig uppföljning av egenkontroller.
- Checklistorna för egenkontroll i brandskyddspärmarna är ej uppdaterade och, i vissa fall, ej verksamhetsanpassade.
- Kommunen har ett avtal med SÄRF avseende alla utbildningsinsatser avseende systematiskt brandskydd inom kommunen som gäller till 2017-03-31.
- SÄRF använder rollbenämningarna *brandskyddsansvariga* och *brandskyddskontrollanter* i avtalet med kommunen. Kommunen benämner dessa roller *brandskyddsansvariga* och *brandskyddsombud*. Dessa olika benämningar riskerar att skapa otydligheter avseende vad som förväntas i de olika rollerna inom kommunen.
- Inom både de granskade skolenheterna saknas en fullständig kartläggning kring utbildningsnivå eller repetitionstillfällen för samtliga medarbetare.
- Alla medarbetare inom kommunen får erbjuds inte brandskyddsutbildning vart femte år och ett antal medarbetare har inte fått någon utbildning alls.
- Det finns inget system inom kommunen för att säkerställa att nyanställda genomgår den grundläggande brandskyddsutbildningen inom en viss period, efter anställningens början.
- Kartläggning över utbildningsnivåer inom kommunen saknas.

- Anställda på äldreboendena har inte utfört övningar som inkluderar att flytta de äldre i säkerhet. Särskild övning kan behövas för att säkerhetsställa utrymning av t.ex. rullstolsburna boende. Om de äldre ej bör störas kan övningar genomföras med endast de anställda.
- Under granskningen har ett antal brister avseende det tekniska brandskyddet noterats. Ej fungerande branddörrar och brister avseende utrymningsvägar är allvarliga brister.
- Kommunens rutiner för rapportering samt orsaks- och händelseanalyser över olycksfall och tillbud bedöms inte fungera.
- Åtgärder på enhetsnivå genomförs i den mån de bedöms befogade av verksamheten och är genomförbara.

Svar på revisionsfrågorna

Kommunstyrelsen bedöms inte ha en erforderlig intern kontroll över arbetet med systematiskt brandskydd.

Kommunstyrelsen bedöms heller inte säkerställa att verksamheternas brandskyddsarbete är ändamålsenligt.

Rekommendationer

Efter genomförd granskning rekommenderar vi kommunen följande:

- Utse en befattningshavare som har ett särskilt ansvar för att leda det *centrala arbetet* med systematiskt brandskyddsarbete på kommunledningsnivå.
- Utse *brandskyddsansvariga* på alla förvaltningar.
- Ta fram och fastställ aktuella gemensamma styrdokument, *brandskyddspolicy* och *riktlinjer*, för hur arbetet med systematiskt brandskydd inom kommunen ska bedrivas för att möjliggöra en ändamålsenlig ledning, styrning och uppföljning.
- Kartlägg samt skapa rutiner för uppföljning och kontroll av alla anställdas *brandskyddskunskaper* för att säkerställa att samtliga medarbetare har erforderlig kompetens för sina specifika roller.
- Fastställ enhetliga blanketter för *tillbud* och riktlinjer för hur dessa blanketter ska användas, exempelvis dokumentations- och rapporteringsrutiner etc., för att möjliggöra strukturerad uppföljning samt lärande.
- Skapa rutiner för uppföljning och analys av *olycksfall* och *tillbud*.
- Överväg att tillsätta *flera brandskyddsombud* på Mogaskolan då de endast har ett brandskyddsombud, som ännu inte kommit igång fullt ut. Skolenheten är så stor och har så många huskroppar att det bedöms vara svårt för ett ensamt brandskyddsombud att klara av sina åtaganden fullt ut.
- Säkerställ att de granskade enheterna åtgärdar de *brister* som konstaterats.
- Undersök övriga verksamheter och enheter i kommunen för att kartlägga deras eventuella *utvecklingsbehov*.
- Fastställ enhetliga rutiner inom kommunen gällande *vad* som skall kontrolleras och *hur* kontrollerna skall genomföras under egenkontrollerna, för att kunna säkerställa god kvalitet i egenkontrollerna.
- Överväg hur dokumentation av egenkontroller skulle kunna ske och lagras elektroniskt. Rapportering och dokumentation i datasystem skulle kunna möjliggöra effektiv och ändamålsenlig uppföljning av egenkontrollerna.
- Använd samma rollbenämningar som SÄRF avseende *brandskyddsansvariga* och *brandskyddskontrollanter*. Olika benämningar riskerar att skapa otydligheter avseende vad som förväntas i de olika rollerna inom kommunen.
- Säkerställ att alla verksamheter genomför utrymningsövningar för att kunna det fungera ändamålsenligt i händelse av brand.
- Säkerställ att de under granskningen noterade brister avseende det tekniska brandskyddet åtgärdas. Både fungerande branddörrar och ändamålsenliga utrymningsvägar är mycket viktiga komponenter i brandskyddet.

About Deloitte Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee (“DTTL”), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as “Deloitte Global”) does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about for a detailed description of DTTL and its member firms. Please see www.deloitte.com/us/about for a detailed description of the legal structure of Deloitte LLP and its subsidiaries. Certain services may not be available to attest clients under the rules and regulations of public accounting.

Deloitte provides audit, tax, consulting, and financial advisory services to public and private clients spanning multiple industries. With a globally connected network of member firms in more than 150 countries and territories, Deloitte brings world-class capabilities and high-quality service to clients, delivering the insights they need to address their most complex business challenges. Deloitte’s more than 200,000 professionals are committed to becoming the standard of excellence.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms, or their related entities (collectively, the “Deloitte network”) is, by means of this communication, rendering professional advice or services. No entity in the Deloitte network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.